

Відгук

офіційного опонента

доктора наук з державного управління, професора

Гасвської Лариси Анатоліївни

на дисертацію Хмелюк Віти Степанівни на тему: «Формування державної політики з розвитку приватної освіти в Україні», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Для динамічного розвитку будь-якої освітньої системи необхідною передумовою є багатоваріативність та різноманітність типів і видів закладів освіти і форм її здобуття. Крім того, розвиток ринкових відносин в усіх сферах життєдіяльності суспільства передбачає створення та функціонування ринку освітніх послуг. У цьому контексті приватна освіта відіграє важливу роль у забезпеченні права громадян на якісну освіту. Разом з тим, розвиток приватної освіти в Україні протягом останніх років характеризується низкою проблем, які значно загострилися з початком війни. Їх вирішення потребує партнерської діяльності приватних та державних закладів освіти та взаємодії з державними структурами та узгодженої освітньої політики щодо розвитку приватної освіти в Україні.

Зазначене вище дає підстави стверджувати, що дисертаційне дослідження Хмелюк Віти Степанівни на тему: «Формування державної політики з розвитку приватної освіти в Україні» є актуальним, має важливе теоретичне та практичне значення.

Дисертаційне дослідження виконувалось в рамках науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» за темою «Розвиток інноваційних аспектів публічно-приватного партнерства» (номер державної реєстрації №0118U000345), де автором запропоновано концептуальну модель формування державної політики розвитку приватної освіти в Україні, що, серед іншого, пропонує напрями удосконалення управління впровадженням інноваційних підходів до реалізації приватної освітньої діяльності.

Основні результати наукових досліджень та їх новизна

У дисертаційній роботі вирішено актуальне наукове завдання, що полягає в обґрунтуванні концептуальних засад формування державної політики розвитку приватної освіти в Україні та розробленні напрямів удосконалення системи державного управління у сфері приватної освіти.

Грунтовний аналіз значного обсягу теоретичного матеріалу та нормативно-правової бази України за темою дослідження, узагальнення та систематизація зарубіжного і вітчизняного досвіду розвитку приватної освіти в Україні, а також узгодженість наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження підтверджує достовірність та новизну наукових результатів,

висновків і рекомендацій автора. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що автором уперше запропоновано концептуальну модель формування державної політики розвитку приватної освіти, що базується на оцінюванні стану розвитку приватної освіти, яка передбачає поєднання функціональної взаємодії сектору формування мети, сектору структурування напрямів державної політики, сектору формування очікуваних результатів державної політики, а також контролю їх досягнення, сектору розробки заходів державної політики, сектору виконавчих органів державної політики та сектору приватних закладів освіти; удосконалено підходи до здійснення комплексного оцінювання стану розвитку приватної освіти у розрізі освітніх рівнів та територіальної приналежності закладів та оцінювання рівня державної підтримки розвитку приватної освіти в Україні; розроблено координаційну модель управління процесом впровадження інноваційних підходів до приватної освітньої діяльності, що передбачає поєднання п'яти основних аспектів координації, а саме: дослідження сучасних викликів освітньої діяльності, пошук інноваційних підходів до провадження освітньої діяльності, дослідження проблем впровадження інноваційних підходів, пошук напрямів розв'язання проблем, реалізацію інноваційних підходів до провадження освітньої діяльності; виокремлено п'ять основних напрямів проблемних аспектів, що блокують розвиток приватної освіти та потребують розробки дієвої державної політики в межах освітньої та підприємницької складової (напрями доступності, якості, інноваційності освітніх послуг, а також ліцензування та комерціалізації освітньої діяльності).

Цінним для теорії та практики публічного управління є дослідження міжнародного досвіду провадження приватної освітньої діяльності, на основі якого автор здійснив порівняльну категоріальну характеристику розвитку приватної освіти в Україні з передовим міжнародним досвідом провадження приватної освітньої діяльності у розрізі таких категорій, як державна підтримка, популярність, прогресивність та ефективність, за якими виявлено недостатній або відносно задовільний рівень розвитку в Україні.

Варто відмітити використання значної кількості емпіричних даних, на основі чого автором проаналізовано стан, структуру та виявлено тенденції розвитку приватної освіти в Україні.

Заслуговує на увагу проведене автором дослідження рівня державної підтримки розвитку приватної освіти в Україні у сучасних реаліях, яке включало виявлення стану державної підтримки на основі оцінки її рівня відповідальними представниками закладів приватної освіти та дослідження ступеня впливу рівня державної підтримки на стан розвитку приватної освіти.

На основі проведеного дослідження автором запропоновано напрями формування державної політики розвитку приватної дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації

є обґрунтованими, базуються на узагальненні значної кількості результатів наукових досліджень, нормативно-правових актів України. Обґрунтованість і достовірність результатів дисертації також підтверджена в процесі їх апробації на різноманітних науково-комунікативних заходах.

Дисертаційне дослідження здійснювалось шляхом використання широкого спектру різноманітних методів дослідження, зокрема: при дослідженні взаємозв'язків між елементами системи державного управління у галузі освіти використано структурно-логічний аналіз; системний – для впорядкування принципів та функцій органів державного управління, для дослідження проблемних аспектів розвитку приватної освіти, міжнародної співпраці у галузі освіти та міжнародного досвіду провадження приватної освітньої діяльності; узагальнення, групування і систематизації, а також статистичний аналіз використано для дослідження стану приватної освіти та впливу війни на стан освіти; кореляційно-регресійний аналіз - для дослідження взаємозв'язку стану розвитку приватної освіти та рівня державної підтримки розвитку приватної освіти, абстрактно-логічний – для розроблення концептуальної моделі формування державної політики розвитку приватної освіти, для розроблення координаційної моделі управління процесом впровадження інноваційних підходів до приватної освітньої діяльності; методи соціологічного дослідження, аналізу та синтезу – для дослідження державної підтримки розвитку приватної освіти; графічний – для візуалізації теоретичного і методичного матеріалу дисертації.

Структура дисертаційної роботи характеризується логічністю та послідовністю. Поставлена автором мета досягнута.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження.

Наукове та практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони доведені до рівня конкретних пропозицій щодо вдосконалення міжнародної співпраці у сфері приватної освіти в розрізі освітніх рівнів та напрями формування державної політики розвитку приватної дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти, які можуть використовуватися при розробці та реалізації державної освітньої політики в Україні.

Дисертаційна робота на тему «Формування державної політики з розвитку приватної освіти в Україні» є самостійно виконаною науковою працею, у якій викладено авторський підхід до обґрунтування теоретичних положень та напрямів формування державної політики розвитку приватної освіти, які можуть використовуватися при розробці та реалізації державної освітньої політики в Україні, що має важливе наукове значення для галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що розроблені й науково обґрунтовані в роботі положення, висновки та рекомендації можуть бути використані у практичній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування для забезпечення та реалізації

освітньої політики, для подальших досліджень даної тематики та для розробки відповідних навчальних програм у системі підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування.

Запропоновані автором положення та результати дослідження використані Івано-Франківською обласною державною адміністрацією департаменту освіти і науки як теоретичні обґрунтування та практичні дані для стратегічних і оперативних рішень у сфері освіти; Виконавчим комітетом Львівської міської ради для визначення проблемних аспектів розвитку приватної освіти; Департаментом освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації при формуванні окремих елементів стратегії розвитку освіти Львівської області з метою надання державної підтримки та рекомендацій закладам приватної освіти щодо можливостей міжнародної співпраці та впровадження інноваційних підходів до провадження освітньої діяльності; Львівським кооперативним фаховим коледжем економіки і права при розв'язанні проблемних аспектів розвитку приватної освіти в межах концептуальної моделі формування державної політики розвитку приватної освіти в Україні; Національним університетом «Львівська політехніка», зокрема в освітньому процесі впроваджено запропоновані інноваційні підходи до провадження освітньої діяльності.

Повнота викладення матеріалів дисертаційного дослідження в опублікованих працях

Наукові публікації В.С.Хмелюк відображають зміст дисертаційної роботи та отримані висновки. Результати дисертаційного дослідження висвітлені у 7 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України з державного управління та у матеріалах 8 науково-практичних конференціях.

Дотримання принципів академічної доброчесності.

Аналіз дисертації Хмелюк Віти Степанівни дають підстави констатувати, що робота є самостійно виконаною науковою працею. Наукові положення, висновки, рекомендації, що виносяться на захист, отримані здобувачем особисто. Текст є оригінальним, цитати оформлені коректно, наведені посилання на джерела інформації. У зв'язку з цим та на підставі перевірки роботи на академічний плагіат можна зробити висновок про відсутність порушення здобувачем академічної доброчесності.

Дискусійні положення та рекомендації щодо змісту дисертаційної роботи

Загальна оцінка дисертаційного дослідження В.С.Хмелюк позитивна. Проте, на нашу думку, дисертація містить деякі дискусійні моменти, які потребують уточнення:

1. У підрозділі розділі 1.4. Вплив державної політики на розвиток приватної освіти в Україні в умовах війни, дисертантка вказує, що масштабні атаки російських військ проти України нівелюють можливість забезпечення належного рівня безпеки закладів освіти та призводять до погіршення психічного здоров'я учасників освітнього

процесу, тому одним із першочергових завдань держави є підтримка приватних дитячих садків, закладів загальної середньої, професійної чи вищої освіти та позашкільних закладів, що долучаються до створення безпечного освітнього середовища. Для окреслення масштабів проблеми доцільно було б провести аналіз стану безпечності освітнього середовища приватних закладів освіти у розрізі освітніх рівнів.

2. Не применшуючи важливість аналізу праць вітчизняних науковців для виокремлення проблем розвитку приватної освіти в Україні (підрозділ 2.1.), разом з тим вважаємо, що такі висновки (відсутність залучення державного замовлення, відсутність стипендій, низька частка охоплення грантовою підтримкою, відсутність врахування специфіки спеціальностей в ліцензійних умовах, відсутність впорядкованого формату й обсягу вимог з огляду на нові процедури й строки розгляду заяв на ліцензування, відсутність соціального пенсійного забезпечення освітніх працівників, тощо) мали б гуртуватись на аналізі практики діяльності приватних закладів освіти, емпіричних даних, аналізі нормативно-правової бази тощо. Це ж стосується аргументації необхідності «удосконалення методик державного контролю якості приватної освіти, оскільки існуючі на сьогодні методики його здійснення, всупереч заявленим принципам доброзичливої вимогливості, призводять не до виправлення помилок і покращення роботи у приватних закладах освіти, а скоріше до припинення діяльності через невідповідність вимогам діючих стандартів».

3. Потребує уточнення та пояснення, що розуміє автор під «державною підтримкою розвитку приватної освіти», оскільки саме це словосполучення лягло в основу проведеного автором соціологічного дослідження та частково в основу порівняльної категоріальної характеристики розвитку приватної освіти в Україні з передовим міжнародним досвідом. У цьому контексті варто було присвятити частину одного з підрозділів першого чи другого розділів дисертації сутності державної підтримки розвитку приватної освіти в Україні (сучасний стан) за виокремленими напрямками (сприяння доступності надання освітніх послуг, сприяння якості надання освітніх послуг, сприяння інноваційності надання освітніх послуг, сприяння легалізації освітньої діяльності, сприяння комерціалізації освітньої діяльності) та її нормативно-правового забезпечення. Крім того, за даними соціологічного дослідження автором зроблено висновок, що «в результаті проведеного дослідження підтверджено гіпотезу про те, що розвиток приватної освіти в Україні значною мірою блокується низьким рівнем державної підтримки закладів приватної освіти», однак не пояснюється, у чому така підтримка з боку держави полягає та які показники відповідають високому, середньому чи низькому рівням державної підтримки.

4. Відповідно до теми та предмету дослідження автору варто було більше уваги приділити саме питанням формування державної політики щодо розвитку приватної освіти в Україні та її вдосконалення, зокрема,

аналізу нормативно-правових документів та співпраці держави та інших стейкхолдерів у процесі формування такої політики.

5. Видається не зовсім виправданою назва Розділу 3 «Удосконалення системи державного управління у сфері приватної освіти», оскільки в тексті мова йде більше про вдосконалення державної політики з розвитку приватної освіти в Україні, що є ширшим поняттям та іншим, ніж система державного управління у сфері приватної освіти.

Висловлені зауваження, рекомендації та наявність дискусійних моментів у дисертації В.С.Хмелюк не знижують її загальної позитивної оцінки.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційне дослідження В.С.Хмелюк на тему «Формування державної політики з розвитку приватної освіти в Україні» містить наукові положення, нові науково обгрунтовані теоретичні результати проведених здобувачем досліджень, що мають значення для галузі знань «Публічне управління та адміністрування».

З огляду на актуальність, новизну, важливість здобутих автором наукових результатів, їх обгрунтованість і достовірність, практичну цінність сформульованих положень і висновків, вважаємо, що дисертаційна робота В.С.Хмелюк «Формування державної політики з розвитку приватної освіти в Україні» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання в галузі знань «Публічне управління та адміністрування», яке полягає в обгрунтуванні концептуальних засад формування державної політики розвитку приватної освіти в Україні та розробленні напрямів удосконалення системи державного управління у сфері приватної освіти.

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор, Хмелюк Віта Степанівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

Доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри національної економіки та публічного управління
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Підпис: *Гасевської Л.*

ЗАСВІДЧУЮ
начальник відділу кадрів
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Лариса Гасевська

« 20 » _____ р.

Лариса ГАСЕВСЬКА